

Position paper: ANVR en vakantiespreiding

Huidige situatie

Wettelijke vakantiespreiding

Sinds jaar en dag is er een wettelijk geregelde spreiding van de vakanties. De data worden door het Ministerie van OCW vastgesteld¹. De spreiding is dwingend voor het onderwijs en maatgevend voor het bedrijfsleven. In b.v. de bouw gaan bedrijven een aantal weken dicht. Nederland is ingedeeld in 3 regio's waarbij voor het onderwijs 6 zomerweken worden vastgesteld. Er is één week in de zomer waarin alle regio's vakantie hebben. Het Ministerie wijst voorts 2 weken kerstvakantie aan en één week meivakantie. Voor de herfstvakantie (één week) en voorjaarsvakantie (één week) geeft het Ministerie een advies (incl. spreiding). Scholen mogen hiervan afwijken. Scholen kunnen nog extra vrije dagen inplannen b.v. de dag na Hemelvaart of het uitbreiden van de meivakantie met een extra week.

	Regio Noord	Regio Midden	Regio Zuid
Herfstvakantie	26 oktober t/m 3 november 2024	26 oktober t/m 3 november 2024	19 oktober t/m 27 oktober 2024
Kerstvakantie	21 december 2024 t/m 5 januari 2025	21 december 2024 t/m 5 januari 2025	21 december 2024 t/m 5 januari 2025
Voorjaarsvakantie	15 februari t/m 23 februari 2025	22 februari t/m 2 maart 2025	22 februari t/m 2 maart 2025
Meivakantie	26 april t/m 4 mei 2025	26 april t/m 4 mei 2025	26 april t/m 4 mei 2025
Zomervakantie	12 juli t/m 24 augustus 2025	19 juli t/m 31 augustus 2025	5 juli t/m 17 augustus 2025

Het Ministerie stemt de spreiding af met de toeristische sector maar er zit feitelijk geen rek in het schema. VB: de laatste week van de zomer loopt soms door tot begin september. Alles één week naar voren schuiven (zodat de eerste vakantieweek eind juni start) kan niet vanwege de noodzakelijke tijd tussen de start van de examens (na de meivakantie) en herexamen mogelijkheden. Het opnemen van individuele vakantie buiten de aangegeven periode is niet toegestaan tenzij

1 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-25317.html> 58 ANVR en vakantiespreiding 2 hiervoor een gegronde reden is². De schoolinspectie let hier redelijk streng op. Ook in de ons omringende landen worden (regionaal) vakanties geadviseerd of voorgeschreven. De navolging of controle daarop is wisselend.

Noodzaak van spreiding

De vakantiespreiding in basisonderwijs en het voortgezet onderwijs is ingesteld om te voorkomen dat alle leerlingen tegelijk op vakantie gaan. Door de spreiding van de schoolvakanties wordt de verkeersdruk gespreid en raken recreatieparken en campings minder overbelast. Ook voor de luchtvaart is spreiding van passagiers van groot belang aangezien vluchtcapaciteit, maar ook verkeersleiders, bagagepersoneel enz. beperkt flexibel in de tijd is. Van de ouders die op vakantie met kinderen gaan geeft 80 procent aan dat zij hierbij geen planningsproblemen hebben ervaren. Planningsproblemen spelen iets vaker een rol bij kortere vakantieperiodes buiten de zomerperiode. Behalve het niet vrij kunnen krijgen van het werk, geven ouders aan dat het hebben van kinderen op verschillende scholen met uiteenlopende vakanties (doordat sprake is van scholen in verschillende vakantieregio's, of

doordat scholen verschillende keuzes maken ten aanzien van adviesdata) hierbij een knelpunt kan zijn.

Vakantiespreiding bij politieke partijen

In opdracht van de regering is diverse malen onderzoek gedaan naar de vakantiespreiding, het laatst in 2015³. Over de vakantiespreiding bestaat een brede consensus en is feitelijk geen politiek issue. Wijzigingen kunnen dat wel zijn. De VVD wil vanuit liberaal oogpunt wat meer vrijheid om b.v. af te wijken. Partijen ter linkerzijde voelen er niet veel voor om kinderen voor vakanties buiten de schoolvakanties vrij te geven. Dit creëert een ongelijkheid tussen wie wel en niet een (extra) vakantie kan betalen. Het scholenveld wil daarbij geen halve klassen door individuele vakanties. Het belang van het kind (volgen van onderwijs) wordt politiek hoger gesteld dan het belang van ouders (graag buiten de verplichte vakanties op vakantie).

Kanttekeningen bij de spreiding

Rigide schema

het schema is rigide. Een aantal jaren geleden is de zomerspreiding over 7 weken ingekort naar 6 weken op verzoek van het onderwijs. Er is overleg met de reisbranche maar onderwijskundige argumenten prevaleren. De adviesweek rondom de verplichte meivakantie is altijd vóór de mei vakantie terwijl (vanwege het weer) de week na de meivakantie voor de reisbranche beter zou zijn.

Nog steeds congestie

Ondanks de spreiding is sprake van een zwarte zaterdag bij het begin van de zomervakantie en liep het in 2022 volkomen uit de hand op Schiphol aan het begin van de mei vakantie. Bij een week 2 Art, 13a. leerplichtwet <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/2024-01-01>

3 Evaluatie regeling vaststelling schoolvakanties, Regioplan 2015,

<https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2015D42974> 59 ANVR en vakantiespreiding

3 vliegvakantie in mei kan feitelijk alleen op zaterdag en zondag worden vertrokken. Het bijtrekken van b.v. de donderdag en vrijdag vóór en/of de maandag/dinsdag na de meivakantie geeft de mogelijkheid van meer spreiding. Hetzelfde geldt voor het begin van de zomervakantie.

Niet alle sectoren willen spreiding

Opmerkelijk is dat een bredere vakantiespreiding niet de steun heeft van de recreatiesector in Nederland. In eerste en laatste week van de vakantie zijn te weinig gasten om recreatievoorzieningen op peil te hebben⁴. Ook is bij hen weinig steun voor een tweeweekse mei vakantie aangezien vakantiegangers dan meer en verder naar het buitenland gaan. De gewone horeca ziet een dip in de vraag en wil minder spreiding.

Strengere controles en boetes

De controles van de schoolinspectie (tot zelfs op Schiphol) zijn rigide⁵. Wij geloven niet dat één dag minder school het kind schaadt. Er worden boetes opgelegd. Ouders nemen dit risico soms op de koop toe aangezien de boete lager is dan het prijsverschil van een dag later op vakantie. De pakkans is ongewis. Het vragen aan de school voor een afwijkende vakantie wordt – zeker in het middelbaar onderwijs – meestal afgewezen, met aldus een groter risico van een boete. Ouders melden dus vaak niks en/of melden een kind ziek.

Flex mogelijk en zelfs nodig

Zeker in coronatijd is gebleken dat onderwijs op afstand goed mogelijk is. Het gebrek aan docenten dwingt sommige scholen tot een vierdaagse lesweek⁶. Het onderwijs verandert ook: Leerlingen op minstens veertig scholen krijgen volgend jaar minder uren les.⁷ Doel van deze proef is de werkdruk voor docenten moet omlaag, en de onderwijskwaliteit omhoog. In deze proef gaan het om verkorte lessen

Visie ANVR

Meer vakantiespreiding is nodig voor toeristen

Het is goed dat er vakantiespreiding is. De piek in vakanties kan zo afgeplat worden. Zonder spreiding lopen prijzen in hoogseizoen verder op om onderbezetting buiten de piekperiode te compenseren. Bij een gematigde groei in bevolking en vakantiebehoefte zal ondanks de huidige spreiding, de congestie bij de start en terugkomst toenemen. Er zal daarom naar een verdere spreiding moeten worden gekeken. Niet alleen de beperkingen wat betreft vliegvervoer maar ook het stimuleren van ander (meer milieuverantwoorde) vormen van transport vraagt om ruimere mogelijkheden. Nu al zijn er werkgevers die extra vakantiedagen geven bij vakantie per bus/trein. Ook dit vraagt om spreiding en

4 <https://www.regioplan.nl/wp-content/uploads/data/file/rapporten-1400-1499/Eindrapport-evaluatievakantiespreiding-28-09-06.pdf>, blz. 8.

5 <https://www.telegraaf.nl/nieuws/502673344/scholen-in-amsterdam-controleren-extra-opwintersportspijbelaars>

6 <https://www.trouw.nl/onderwijs/kortere-lesweek-en-uitleenbare-docent-woorden-onvermijdelijk-zegt-deonderwijsraad~b3931f05/?referrer=https://www.google.com/>

7 <https://www.trouw.nl/binnenland/minder-lesgeven-om-de-leerprestaties-te-verbeteren~b8967050/> 60 ANVR en vakantiespreiding

zo betere benutting van vervoersmogelijkheden.

Meer vakantiespreiding is nodig voor bestemmingen

Veel bestemmingen kunnen de belangstelling niet aan in het hoogseizoen. Bezienswaardigheden kunnen niet meer spontaan worden bezocht. In plaats daarvan moet dagen/weken van tevoren een slottijd worden gereserveerd. Venetië gaat op drukke dagen een tarief van €5 rekenen. Campings zijn in juli/augustus volledig uitverkocht. Het is niet meer acceptabel om toeristische voorzieningen of vakantie hotspots alleen in de zomer te bezoeken. Verantwoord toerisme vraagt ook om spreiding van toerisme gedurende het jaar. Dit geldt niet alleen voor vervoermiddelen als bus en vliegtuig maar ook voor bezoek aan steden, accommodaties. Een laatste overweging is dat door de klimaatveranderingen sommige bestemmingen te warm worden om in de zomer te bezoeken. Dit vergroot de druk op andere bestemmingen. Ook dit is een reden om te komen tot een grotere spreiding van vakanties in de zomer⁸.

Geef wat flexibiliteit in de vorm van Jokertagen

De ANVR pleit al jaren voor meer flexibiliteit in schoolvakanties⁹ Een mogelijkheid is het inzetten van Jokertagen zoals nu reeds mogelijk is in Zwitserland¹⁰. Iedere leerling heeft daar per jaar twee extra, vrij te kiezen vakantiedagen, zonder dat zij hiervoor een reden hoeven op te

geven.. Ouders hebben ook de mogelijkheid om voor hun kind ontheffing aan te vragen. Scholen hebben het recht om te weigeren jokerdagen te gebruiken bij bepaalde schoolgelegenheden, waaronder bezoek- of sportdagen. In de praktijk leidt dit niet tot een leegloop van scholen op bepaalde momenten. Sterker, lang niet alle jokerdagen wordt door leerlingen/ouders gebruikt. Afgezien dat jokerdagen de ouders/leerlingen net wat flexibiliteit geeft om voor privéredenen/godsdiensstige redenen afwezig te zijn, kan dit leiden tot een meer gelijkmatige meivakantie spreiden en meer mogelijkheden om rondom de door scholen zelf vast te stellen vakantiedagen een vakantie te organiseren.

Maar op termijn andere opzet nodig

De vraag is of door een de overheid voorgeschreven vakantiespreiding op langere termijn noodzakelijk en wenselijk is. Werk en onderwijs wordt meer en meer losgekoppeld van een fysieke plaats of voorgeschreven werktijd. Thuiswerken kan ook een workation zijn op een mooie bestemming. Het gaat immers niet om de plek of specifieke tijd maar om het werk dan moet worden gedaan. Ook in het onderwijs wordt zowel vanwege een tekort aan docenten als op inhoudelijke gronden gekeken naar andere leer- en werkvormen. Voorlopig zal het werk/onderwijs volgens het huidige stramien verlopen, maar niet alles hoeft “op het werk” worden gedaan en niet alles wat moet worden geleerd moet klassikaal worden uitgevoerd. Werken en leren zal voor een deel ook tijdens vakantie kunnen plaatsvinden. De laptop mee op

8 <https://www.telegraaf.nl/nieuws/99814681/vakantietijd-op-de-schop-door-extremer-weer>

9 <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/2359866/weg-met-de-schoolvakanties>

10 <https://www.zh.ch/de/bildung/schulen/volksschule/rechte-und-pflichten-der-eltern/volksschule-absenzenjokertage-und-dispensation.html> 61 ANVR en vakantiespreiding

vakantie was 20 jaar geleden een uitzondering; tegenwoordig niet meer. Uiteraard moet de mogelijkheid blijven om de laptop thuis te laten. Vakantie moet ook echt vakantie kunnen zijn!

Deze maatschappelijke verandering zullen op termijn knagen aan een strak omschreven vakantiespreiding met rigide controle en vragen om meer vrijheidsgraden en zo leiden tot een meer evenwichtig vraag en aanbod van (vakantie) reizen. Nu al bieden diverse reisorganisaties mogelijkheden voor workation aan. De ANVR steunt en stimuleert deze ontwikkeling.

Samengevat pleit de ANVR voor:

- een vaste tweede meivakantieweek in mei en niet in april
- “jokerdagen” om de vertrekdruk op bij de start van de voorjaars/mei/zomer. herfst/kerstvakantie te spreiden
- zomervakantie een week naar voren en niet tot in september laten doorlopen.
- (op termijn) meer vrijheid om op afstand werk/school te kunnen combineren met vakantie.